Üksiknumber 5 ſenti.

Alutaguse Teataja

Toimetus ja talitus turuplats 9, telef. 21.
Awatud igapäev kella 9—3.
neljapäewal kella 9 —7.

Ilmub kord nädalas iga laupäew Jõhwis.

Tellimise hind: Kuus 20 snt.
Aasta lõpuni alates 1 septembrist 80 senti.
Kuulutuste hinnad: Kuulutuse küljel 3 s. iga mm. ühel weerul.
Tekstis ja lehe eesolsas poole kallim.

Nr. 8. Laupäewal, 21. ſeptembril 1929 a. I aastakäik.

Jõhwi Ühisgümnaasiumi 10 aastat.

On saatnud ellu 137 lõpetajat. Õpilasi on olnud koolis üle 500. Õppejõude 47.

Et tuli ei kuſtuks...

Oli tume sügisöö wäikeses metsatukas. Olime kolme wõi nelja poisi hobustega öitsis. Meil oli tuli tehtud pimedasse metsa Waheldamisi kandsime puid tulileegisse. Hoolega hoidsime, et tuli poistele nii kardetawas tumedas metsas ei kustuks. Oleks olnud õudne. Ja kui leegid wähemale jäid, waldas kartus meid.

Et waimutuli, Alutaguse walguseallikas — Jõhwi ühisgümnaasiumis ei kustuks...

Kas ei olnud Alutagusel, siis samuti pime öö, kui tuli awada gümnaasium keset ja käratsewat aega

Ei see neil meestel kerge olnud. Pidi ikkagi olema suur juht, kes sellega hakkama sai.

Sirwides neid wanu kooli arhiiwe ja õppur ühingu ja ringide protokolle leian, et on olnud nii mõnikord kõrgeid leeke ja löömawaid tulikeeli selles maa gümnaasiumis. Õppuritel, neil tüsedail maapoistel on olnud tuld hinges, püüdu kõrgemale

Ja tööwaimu. Jõhwi ühisgümnaasiumi õppurite isetegewusest on alati lugu peetud See õppurite isetegewus on annud juhte ka terwele Eestile.

Tänu neile pedagoogele, kes õppurite isetegewusele on soojalt suhtunud!

Wilja seeme on maha külitud.
Wili on walmimas

Kümne aastane gümnaasium, kuipalju wõibki ta suuta. Ent waadelge siiski neid wilistlaste ametialalisi arwe, siis leiate kui palju töömehi on koolist wälja tulnud,

Täna on igal endisel koolilõpetajal püha kohus meele tuletada ilusamaid päewi kooli elust Millised need olid, awastage see täna omale.

Täna on õigus rõõmu tunda, wähemalt ühest ilusast päewast koolist.

Tänane päew on ise üks ilusamaid Jõhwi keskkooli lõpetajaile ja endistele õpilastele

Täna suruwad mõne aja järele jällenägemiseks käed õpetajad ja wilistlased.

„Rõõm üksi käib üle maa, meid on oodetud ammu"

Niisuguse meeleoluga wõtawad wastu teid tublid kaswandikud praegused pedagoogid.

Et leek ei kustuks.. Näeksin, et wahel lööks ta kõrgele, kõrgele, ja need haaraksid inimhinged, walgustaksid pimedaid kohte ja pimedaid inimesi

Pimedaid on ju weel nii palju, ka nende silmad tuleb awada. Tuli ei tohi kustuda...

Waimu jõud peab kindlasti Alutagusel elama jääma.

W. Mustel.

Kooli eſimene lend

oli 1921./22. aastal. Eſimeſed wiliſtlaſed: Mihkel Unſai, Hermann Klein-Rajamaa, Artur Silk, Alma Reintop, Olga Pilstok, Adele Petrowits, Kalju Otto, Rudolf Leufeld, Johannes Kruut, Agate Koppel ja Marie Almann, 6 mees- ja 5 naislõpetajat.

Koolis töötanud õppejõud

Jõhwi ühisgümnaaſiumis töötanud õppejõud: A. Möller — eſimene direktor, A. Wäraw, W. Noortoots, Rud. Ormuſt, J. Dietrich, M. Oliver, A. Mamberg, A. Okelmann, A. Mägar, P. Weewo, W. Kroni, R. Sööt, Aabel Käbin, A. Matieſen, F. Konjäjew, W. Nikolski, W. Karafin, A. Penna, K. Lipp — direktor kuni 1. aug. 1925., J. Grünthal, E. Lipp, M. Lustus, P. Turtſchaninow, Karl Mölder, A. Epelbaum, M. Wolt, J. Perwik, A. Thar, H. Kolbe, O. Jürgenſon, M. Olew, M. Pohla, A. Anier, R Groſs, R. Malſch ja J. Mitt.

Praeguſed õppejõud: direktor G Roſenberg — ajalugu; R Ento — laulmine ja kodanikutead.; J. Erm — loodusteadus, maateadus ja käſitöö poistele; J. Meerits — eestikeel ja pſühholoogia; pr. L. Skomoroskawa — ſakſakeel, prl. E. Kaſk — matemaatika, füüſika ja kosmogr. N. Simſon — põllumajanduslikud ained; prl. L. Espenberg — joonistus käſitöö, J. Warik — uſuõpetus, J. Amjärw — põllumajanduslikud ained ja Dr. E. Lasberg — koolarſt.

Sanitaarkurſuſed Jõhwis.

Jõhwi alewi kaitſeliidu naisjaoskond korraldab ſanitaarkurſuſed kõigile ka mittekaitſeliitlastele. Kurſuſed algawad ühisgümnaaſiumi ruumes 23. ſept. Kurſuſe lektoriks on Jõhwi kaitſeliidu ſanitaarjaoskonna juhataja dr. E. Lasberg.

Kurſuste keſtwus on 24. tundi. Loengud peetakſe 2 korda nädalas igal esmaspäew ja reedel.

—

Alutaguſele tulgu Ü. E. N. Ü. Alutaguſe keſkkorraldus.

Alutaguſes tegutſewate Ü. E. N. Ü. oſakondade arw on kaunis ſuur ja kaswanud eriti wiimaſel ajal. Nii kutſuti ellu ka Jõhwi wastaw oſakond. Leidub ſiiski aga Alutaguſes küllalt neid kohti, kuhu wabahariduſtöö pole küündinud ja kus rahwusliku eneſekaswatuſe aſemel, mõiſtlikkuſe piires, walitſeb ſimmanite ja kaleiuste wõim.

Neil põhjuſil on möödapääſematu wajadus E. E· N Ü. Alutaguſe keſkkorralduſe moodustamine. Keſktoimkonna aſukohaks oleks Jõhwi alew. Ülesandeiſt wõiks mainida: uute oſakondade loomiſe idee propageerimine ja rahwusliku wabahariduſtöö levitamine laiematesſe rahwakihtidesſe — Alutaguſe kolgastesſe. Ühinedes wõiks wiia läbi nii mõndagi, mis üksinda täiesti.

Sellepäraſt iga Ü. E. N. Ü. oſ. Alutaguſes! Kaalutlege ſeda küſimuſt ja astuge wastawaid ſamme naaberühingute ſuunas.

WaBo.

Naabrid wiiſid naabri raha.

Iiſakus neli päewile peetawal laadale tuli ſamaſt aſunduſeſt Willem Rull omale lehma oſtma. Lehma oſtmiſe aſemel ſattus aga mees napſuſõpradega kokku ja hakkas ſõprade ſeltſis napſutama. Kui mehed juba õige tubliſti purjus olid, hakkaſid nad ſeltſis koju minema. Et meestel aga laadalt wiinapudelid kaaſa wõetud olid, ſiis istuſid nad tee äärde maha ja hakkaſid jällegi wõtma. Peagi jäi W. R. wiina mõjul magama. Nüüd wõttis ſamas aſunduſes elutſew Albert F. Rulli taskuſt 13.000 ſenti, 4000 ſ. andis ta kaaslaſele Ernſt S.-ale, kes ſelleſt kohe omale jalgratta ostis, mille eeſt 3000 ſ. ſiſſe makſis. Politſei juurdluſel Ernſt S. tunnistas üles, kuid pea näpumees Albert F. oma tegu ſalgas.

Samal laadal warastati Iiſaku elanik Karl Maaſikult 2000 ſ. Kuid mees ei tea raha warguſes kedagi kahtlustada.

Jõhwi keskkooli asutaja ja juhataja A. Möller.

Kooli inwentar ja õppeabinõud.

Ka inwentari ja õppeabinõude pooleſt ei ſaa kooli kõige kehwemaks pidada. Wiru maawalitſus on kooli niipalju rahaliſelt toetanud, kui palju ſee wähegi wõimalik on olnud. Õppeabinõuſid on 5500 kr. wäärtuſes ja inwentari 6000 kr. wäärtuſes. Koolil on olemas loodusteaduſe ja keemia tundideks oma erikabinett, ſamuti ſeda ka füüſika kosmograſia jaoks. Mõlemaid kabinette püütakſe aast-aastalt täiendada. Koolil on oma käſitöö tuba puu- ja papptöö abinõudega. Raamatukogu wäärtus on 3700 kr, kõige eestikeelſe kui ka wõõrkeelſe kirjanduſega. 1925 a. awati kooli juure meteoroloogi jaam, milline oma töö korralikkuſega üks eſimesteſt on.

Praegune direktor G. Rosenberg.

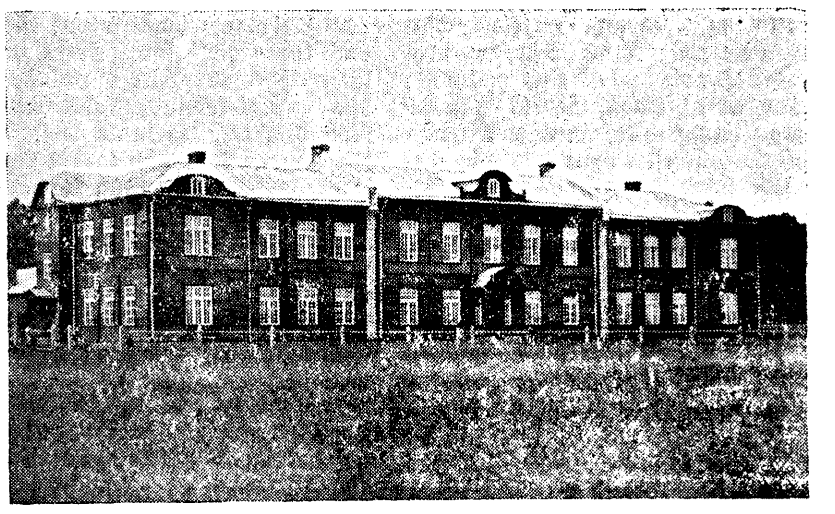

Jõhwi Ühisgümnaasiumi hoone. Ehitatud Wirumaa walitsuse poolt aastal 1923.

Jõhwi Ühisgümnaaſium praegu.

Õpilaſi 133. Õppejõude 12. Awarad walguſerikkad ruumid.

1919. 27. juulil otſuſtaſid Jõhwi alewi 11. walla eſitajate koosolek awada gümnaaſium ja panna eſialgu algkooli juures töötama. Koolimaja ruumeks olid Narwa tän. nr. 31 hr. Madis Nigoli maja. Oli ümberkolimiſt Jõhwi mõiſa härrastemajja, kuſt aga uuesti Nigoli majja tagaſi tuldi. Kitſad olid need ruumid koolile ſelles majas. Ei olnud ühtegi õigelt klaſſiruumi, jalutusruumiſt wõi ſaaliſt rääkimata, ſeſt maja täitis ikkagi eramaja arwet, ta ei olnud ehitatud koolimaja jaoks. Tähendatud majja ei mahtunud weel kõik õpilaſed. Ruume laiendati weel ſel teel, et üüriti umbes 75 meetrit eemalolew teeäärne G. Roſenbergi maja, kuhu mahtus ainult üks klaſs. Prowintſis käia oli õpetajatel halb, aga õpilastel ſelleſt parem, et ei oldud juſt õpetajate ſilme all. Kuidas ſee kalistawalt koolitööle mõjus, on igale ſelge.

Kuni minewa aastani oli koolis naisõpilaſi rohkem, minewal aastal ületas meesõpilaste arw 8 wõrra. Kõige ſuurem on olnud õpilaste arw 1922/23. aastal, mis ajaſt õpilaste arw aaſt-aastalt on wähenenud. Wähenemiſe põhjuſed on mitmeſuguſed: 1) üldiſe tungi wähenemine keſkkoolesſe, 2) ſõjaaastate lastearwu wähenemine — ſiſſeastujaid wähem, 3) kooli mittekindel tüüp. Üldiſe on koolis olnud 536 õpilaſt. Koolil on olnud 137 lõpetajat. Kõige rohkem on lõpetajaid olnud 1926/27 a. — 32 lõpetajat.

1924 a. peale töötab kooli juures põllumajanduſe haru. Eſimeſed põllumajanduſeharu lõpetajad olid 1927/28. aastal 13, möödunud aastal 8. 137 lõpetajaſt on: ülikooli läinud 27, ülikooli lõpetanud 4, tehnikumi astunud 3, õpetajaid 13, ſõjawäelaſi 4, riigiametnikke 10, omawalitſus ametnikke 2, majapidamiſe koolis 3, wanemate juures 33, ühistegeliſtes aſutustes 3, iſeſeiswa äriomanik 1, ſurnud 3, ülejäänute hulka kuuluwad meeslõpetajad, eſimesteſt klaſſideſt.

Oli kõige ſuurem tarwe uute ruumide järgi, uue koolimaja nõue oli eluline, milleſt rippus kooli ſaatus ja hea käekäik. Wiru maawalitſus wõttis uue koolimaja ehitamiſe üles 1923 aastal. Ehitustöö läks imeruttu. Ehitamine algas 1923 a. 15 märtſil ja juba 26 now. 1923 a. wõidi uues hoones õppetööd alata.

Maakonna kulud koolimaja ehitamiſel olid kokku ühes 1926 a. krohwimiſe ja wooderdamiſe töödega 13.400.000 ſ. Seltskonna kaasabi koolimaja ehitamiſel on korjanduſe näol 675 kr.. koolimaja awapidu andis ehituskuludeks 300 kr. Uus maja on praegu näguſamaid ja awaramaid terwes Eestis.

Juba ſuureſt ukſeſt ſiſſe astudes wõib tunda milline awarus ja puhtus walitſeb ſelles hariduſe majas. Õhkub midagi wärskuſt nende ſeinte wahelt, kus päewaſt päewa käib kibe töö All — pikk koridor jalutamiſeks, lõuna pool rida klaſſe. Awatud ukſed näitawad, et tund ei ole weel hakanud. Käratſew noorus täis elurõõmu ja tuld. Näha on weel üksikuid õpilaſi, arwatawaſti korrapidajad ſelledel kohustus: kriiti tuua ja waadata et tahwel häſti märg oleks, ſirkel ja joonelaud kohale muretſetud ehk jälle kaart maadeteaduſe wõi ajaloo tunniks üles riputatud.

Küll on walguſt neis klaſſides. Seſt lõunepäike paistab klaſſidesſe terwe kooli päewa Köitwama tähelpanu oſaliſe ſaab kuldkollaſeks wärwitud ſaal ülewal. See on kooli ilusamate päewade ja hommikuste hardustundide kokkutuleku ruum. Igal wiliſtlaſel on mõnigi ilus mälestus ſaaliſt. Wähemalt ſelleſt päewaſt, kus ſurutakſe kätt lahkumiſeks ja jälle nägemiſeks...

Lihunik andis dollarite asemele reklaamplakatid.

Möödunud Iiſaku laadal ſaid kaks Tuhalinna meeſt wälerahadega tüſſata. Mehed olid müünud põrſaid ja nende ſeas ka kellegile lihunikule, kes Eesti raha puuduſel andis dollareid. Et mehed olid weidi wintis ja end ka juſt rumalatena ei tahtnud näidata, ſiis wõeti wäljamaa raha ilusasti wastu. Kodu aga ſelgus meeste ſuureks üllatuſeks, et ainult oſa dollareid olid õiged. Suurem oſa rahadeſt olid makſwuſetud ja mõned koguni lihtſad reklaamlehed. Nüüd on meestel ſilmad häbi täis ega julge pettaſaamiſeſt naabritele hingata.

Umbes ſamaſuguſe wälimuſega „ärimees" on ka mujal wäikeste ſummakestega inimeſt tüſſanud.

Jõhwi keskkooli endise õppuri juhuslikke suletõmbeid tarkuseotsimise päewilt.

Kui hakata tuhnima oma peaaju nurkadeſt eſimeſt paika pidama jäänud mäleſtuſt noilt päewilt, mil kulutaſin pinke (ja püksa muidugi), ſiis ei tule eſikohale mitte klaſſitund Nigoli tagamajas ſilguliſelt täidetud klaſſitoas tolmawa tahwli ja ſelle lapiga, waid — õppurühingu koosolek ſellesſamas toas, mis oli weel rohkem täidetud ja mille tahwlilapp weel enam tolmas...

Ma ei kawatſe midagi ſellele põhjendama hakata, et õhtupoolne tolm pakkus meile rohkem huwi mõnikord kui päewane, ametlikud tunnid, — ſeſt palju on rumalaid asju, mis wägagi huwitawad wõiwad olla. Ja neid kaitsta ma ei mõista. Aga meie, kel need asjad ſeljataga, wõime juba hindajatena öelda, et õppurite ettewõtetel oli kui igakord mitte ſama ſuur, ſiis wäga ſuur töö poiste ja tüdrukute orienteerimiſeks ühiskondlikkudes wahekordades, — kui ametlikkudel tundidelgi.

Neile, kes õppurite organiſatſioonidele ainult möödaminnes waatawad ütleme: juſt neil koosolekuil, jalgpallimängudel ja waielusõhtutel õppiſid noored inimeſed wabalt olema ja kõike wabalt ütlema. Seal ſaid nad arendada eneſealgatuſt!

See aſi, et need, kelle iſeloom oli eſiletükkiwam, ſaid liig ſuurteks ja tarkadeks, pole weel halb. Seſt kes neiſt „tarkadeſt" pole weel elus pettunud, jõuawad weel pettuda. Selleks on jumalaſt aega antud ja kaasinimesteſt huwide kokkujooksmiſeſt tingitud õeluſt. Ent ilma ſelle ſuure „tarkuſeta" ja järgnewate pettumusteta on ka kõige parim koolipoiſs ja tüdruk — lambapea.

*

Eſimeste hoogſate õppurkoosolekute kõrwalt (ſiis oli ka niiſugune wägew aeg: 1919—1920 a.) kipub ajuſopiſt paberile weel üks hiliſem õppurite endawäljendus. See on „noorte püha", mis aga ametlikult noorte püha nimetuſt ei tohtinud kanda. See oli pidustus ſuwiſtepühade 3. päewal 1925 a. ühingute 5 a. juubeli puhul.

Wiſt olid ka jõudnud päewad, kus tüdimus tuli eſimeſteſt hoogudeſt kõikjal. Ainult kõige noorematel pakitſes weel nagu midagi. Neile poistele, kelle naha peale ſee „noorte püha" oli öeldi weel peolaupäewal weenwalt, et teis, õpilaſis, ei ole niipalju üksmeelt, et tulete üks päew enne kooli (3. püha). See päew pidi olema ſiis „kooli päew." Ja need koolipoiſid, kelle naha peal ſee kõik oli, lõidki korraks kahtlema: —wõib olla ongi ſee paljudele klaſſipäew. Ja poiſid otſiſid peadeſt murekortſud lagedale ja panid need otſaette.

Aga ſee oli üleliigne.

Peaaegu kõik õpilaſed tulid: neis oli otſekoheſelt ja alateadlikult kohuſetunde taipu. Nende kiuste, kes olid wastu ja kes olid norutajad, kujunes päew helgemaks koolielu päewade reas.

*

Üks ſuur päew oli koolil, kui koliſime kitſaſt tagahoowiſt lagedale, uueſſe koolimajja. Ma ei leia tarwiduſt rõhutama hakata ſeda nooruſe kolimiſeruumi ega ka neid õnnistamislauluſid. Aga meie kõikide eſimene mulje, mitte kaks päewa, waid kaks nädalat, oli: ruumid olid ſuured ja wõõrad. Meile oli ſee kitſus hea. Waat', mis tähendab oludeſſe ſiſſekaswamine. Selleſt taipan tagantjärele, mis oluliſelt on tähtis, et kooli ruum oleks ſuur, walge, ilus. Seſt kui meie kitſad kodud ei luba palju, on õige, et ühiskonna-aparaat raha kokku toob ning iluſa ja ſuure koolimaja teeb. Ilus hoone kaswatab lapſele wastuwõtlikuil aastail ilutundeliſt ja ka — kõlbliſt maitſet.

*

Üks traagikoomiline juhtumine oli, mis wõib ka üht meeſt iſeloomustada, keda huwitab. See oli õieti küll weel algkoolis, aga ühiſeks juhatajaks oli meil keſkkooli aſutaja August Möller, ſeega kogu ſee aſi orgaaniliſes ſidumuſes. Mul olid pinginaabrid, kel oli wäga palju tähtſaid huwiſid, mis klaſſitunni huwideſt mõnikord wäga kaugele jookſid. Meie lugu algas nii, et meeste wahel läks filoſoofiline waielus lahti, kas nahkhiir mõistab laulda wõi mitte. Lõppes ſellega, et ſellel pikaldaſemal, kes nahkhiire laulmiſt kaitſes, lendaſid raamatud põrandale. Tunni lõppedes wõttis kannataja külma rahuga oma opponendi ſahtliſt raamatud ja kaustikud, incluſiwe wõileib, ja paiskas need nagu täismees kunagi üle ukſe (ukſeaknal puudus ruut) korridori. Õnnetuſeks tuli ſamal hetkel ukſe taha — direktor Möller, kes kogu ſelle läkituſe omale lagipähe ſai.

Mis nüüd tuleb?! Hiirewaikus.

Aga mis tuli? Raamatutega omapäraſelt terwitatu ei kärkinud, waid kutſus kangelaſe, kes täismehena teiſi wälja ei annud, oma juure ja rahulikult ſeletanud, et meie peame olema laſteſt targemad ja wastutama oma eeſt. Igatahes ſõnu pole meeles. Aga meil oli häbi. —Suure kärkimiſe peale (aſi oli ka ſeda wäärt!) oleks meie muidugi omad ſõrad kindlasti kuidagi wastu ajanud, — ja leidſime, et oleme tõesti juba laſteſt wäljas.

Pole ime, et õppureil oli kahju, kui Möller ära läks.

*

Jätame muu kõrwale ja läheme lõpuks praktiliſeſt ſeiſukohaſt wälja, — nagu iga inimene praktiline peab olema, — ja näitame, et keſkkool on Jõhwile ſuureks kaſuks. Koolis on keſkmiſelt õppureid 150. Iga õpilane kulutab keſkmiſelt kuus 40 krooni. Seega jääb Alutaguſele kooli läbi kapitali kuus 6000 krooni. Ja nimetatud raha ringwoolule tulewad weel juure maawalitſuſe ſummad koolihoone ehitamiſe ja õpetajate palkade näol. Kooli puudumiſel oleksid need rahad tulemata jäänud, küll oleksid aga wähemalt pooled õppurid kindlasti keſkkoolis edaſi õppinud ja raha wälja wiinud.

Jah, mu härrad, kes teie keſkkooli aſutamiſe wastu omal ajal olite, teie olite nii lühinägelikud, et ei taibanud: keſkkool on Jõhwile üks ilus geſcheft!

Rud. Lanar.

Jõhwi gümnaaſiumi põllumajanduſe haru.

Armastus maa wastu ja tüſe keſkkooli haridus.

Põllumajanduſe haru algas tööd aastal 1924. Eſimeſe lennu ſaatis põllumajanduſe haru ära 1927. a. kewadel 13 õpilaſega.

Rahwa ja lastewanemate ſeas on põllumajanduſe haru wastu wäärarwamine,nagu ei ſuudaks põllumajanduſe haru haridust anda, millega ülikooli ſiſſe ſaaks. See ei ole õige. Põllumajanduſe haru lõpetajad pääſewad ülikooli igaſſe fakulteeti, tehes mõnes ladina keeles kahe aasta jookſul täienduseksamid.

Põllumajanduſe haru on maa keſkkoolile wajalik. Kõik keſkkooli lõpetajad ei lähe ülikooli. Oſa, ja ſuur oſa jääb maale wanemate tallu wõi ſaades perenaisteks, neile on tähtis, kuidas tegelikku tööd juhtida ja teha.

Põllumajanduſe haru annab maawaimu, ſ. o. armastuſe maa wastu. Aruſaamiſe maa eluſt ja oluſt, maa hinge, millega wõib olla kõige rohkem otſekoheſeid wäärtuſt loow.

Jõhwi ühisgümnaaſiumis on ſee haru noor. Tagajärgi ei ole weel näha, nagu ſeda mõned teiſed wanemad ſelle tüübiliſed keſkkoolid pakuwad. On kohti, kus terwe ümbruskonna põllumajanduslik areng põllumajanduſe gümnaaſiumi tõttu tõusnud.

Need ained, mis põllumajanduſe harus läbi wõetakſe on eluliſed. Mitmekülgne loomakaswatuſe kurſus, taimekaswatus, põllutööriistad ja maſinad kultuurtehnika ja maamõõtmine, praktiliſed tööd meesõpilastele, kui majapidamiſe tunnid naisõpilastele annawad kaaſa oskuſe majapidamiſt juhtima hakata. Praktiliſt oskuſt aitab tõsta weel 4. klaſſi järele ſuwipraktika, kus õpilaſed oma kui ka wälis maakondadesſe ſuwipraktikale ſaadetakſe.

Kindlasti Jõhwi ühisgümnaaſiumi põllumajanduſe gümnaaſiumina töötama jäädes, areneb ja kaswab, annab maale intelligentſi, kes eneſe jõu rakendawad otſekoheſele loowale tööle.

—

Jõhwi ühisgümnaasiumi 10. aastapäewaks.

„Alutaguse Teatajale" kirjutanud mag. phil. **Hermann Rajamaa.**
— Wilistlastekogu esimees.

See oli kaunil ſeptembrikuu õhtupoolikul, kui ſaabus ſelle lehe toimetajalt nende ridade kirjutajale austaw ettepanek, kirjutada Jõhwi ühisgümnaaſiumi 10. juubelipäewaks mõni reake hällipäewalapſe alguaastaiſt.— Wõi ſiis juba 10 aastat!... Küll aga mööduwad need aastad ruttu. Ammu ſee ſiis oli, kui ſai alustada õpinguid Jõhwi ühisgümnaaſiumi (tookord Realgümnaaſiumi nime all) armetumais tingimuſis, kuſagil üürikorteris, ilma igaſuguſte õppeabinõudeta. Ja nüüd on ſiis ſelleſt juba 10 aastat ajamerde wajunud. Ja kui nüüd, aastaid hiljem, meelde tuletada ſeda aega ja olukorda, mis ſiis walitſes meie kodumaal, ſiis peab küll imestama ja aukartuſega rõhutama ſeda julguſt, mis oli ſelle mõtte algatajatel: awada Jõhwis keſkkool keſet rasket ſõjaheitluſt, ilma igaſuguſte õppewahenditeta. Kuid eriti nüüd peab awameelſelt tunnistama, et kooli aſutajate ja organiſeerijate waew on mitmekordſelt wilja kandnud. Rääkimata ſelleſt, et nii paljud Alutaguſe noored, kes muidu oleksid pidanud jääma keſkkooliſt eemale, on ſaanud tubli ja tüſeda keſkkooliharidusſe oſaliſeks, mis omakorda on awanud tee paljudele kõrgemaharidusſe omandamiſeks.

Õpilaste kooſſeis oli eſimeſel aastal küll arwult wäike (eſimeſel aastal oli 33 õpilaſt, kui ma ei ekſi), kuid ſiſemiſe ühtluſe pooleſt ſeda kirjum. Kohaneti ſiiski õige pea ja õpitöö läks õige intenſiiwſelt. Jah, kuidas ſiis tuli tööd teha! Mäletan et 1. ja 2. aastal oli ſagedasti 7 tundi päewas. Ja õppida ja ülesandeid teha oli alati rohkesti. Raskendawalt mõjus õpitööle weel ſee, et kohe päraſt kooli awamiſt tuli wäerinna ülemalt käſukiri, mille järele tunnistati mobiliſeerituks. 1901. ja 1902 aastal ſündinud meesõpilaſed. Ja ſiis olid kibedad päewad: päewal 6—7 tundi koolis, õhtupoolel wäljas ſõjalistel õppustel, kuſt tihti päraſt jooksmiſt ja lahingdrilli ſurmani-wäſinult koju tuldi.

Olgugi et elati 1. aastal kooli aſutamiſejärgu raskustes, ei unustanud kooli õpilaskond päraſt wäſitawat koolitööd ka omal wabal algatuſel põhjenewat eneſearendamiſt ja muid eneſeawalduſe wõimaluſi. Seisti küll eemal juba ſeekord hoogſalt arenema hakanud eesti noorſoolikumiſeſt, kuid warsti tekkiſid ühendawad ſidemed ja loeti ka ſiis ilmumahakanud „Uudismaad". Talwe jookſul korraldati mitu omawaheliſt referaatkoosolekut (mis ſeal ette kanti ka nende ridade kirjutaja poolt, ei mäleta küll enam) ja waielusõhtuid. — Juba eſimeſe aasta ſügiſel hakkas õpilaste keſkel liikuma mõte, aſutada kooli õppurühing. See teostus juba ſama aasta kewadeks, mil õppurühing omale kindla kuju omandas ja kohe energiliſelt teotſema hakkas: korraldati Jõhwi ſeltſimajas kooli heaks pidu, mis tõi ſiſſe ſelle aja kohta õige ſuure ſumma; wõeti oſa 1. Wirumaa Noorte Pühaſt Rakweres, kus kanti ette näidend „Kapſapea" ja eſineti üldiſes laulukooris.

Nii kadus palawikuliſes töös eſimene aasta. Paljugi on juba aastate jookſul ununenud ja ununeb aastate kadudes wiſt weelgi, kuid üks aſi ei unu ſelleaegſete õpilaste meeleſt kunagi: kooli eſimeſte õpetajate ennaſtohwerdaw, wäſimatu töö. Eriti peab ſiin mainima eſimeſe juhataja hra A. Mölleri raudſet tahet ja püſiwuſt keſkkooli loomiſpäewil.

10 aastat ei ole pikk aeg, aga ſiiski on olnud ſee aeg Jõhwi ühisgümnaaſiumile otſustawa tähenduſega: unustuſſe on ammugi wajunud need wiletſad olud, kus töötati eſimeſil aastail ja nüüd töötatakſe juba mõnda aega hoopis lahedamais oludes, milleſt ſelleaegſed õpetajad ja õpilaſed ei tohtinud undki näha.

Ka Jõhwigi on oma palet mitmeti muutnud ja hoopis teiſtſuguſema wälimuſe omandanud. Ka kõik ſelleaegſed õpilaſed ja õpetajad on juba aastate eeſt laiali lennanud igaüks nelja tuule poole. Ja aasta-aastalt on astunud aſemele uued õpetajad ja õpilaſed. Nii muutub ſee ilma elu. —

Nüüd, kus Jõhwi ühisgümnaaſium on jõudnud wälja eſimeſteſt raskusteſt, tahaks ſüdameſt ſoowida, et ta ikka jääks Alutaguſe waimliſeks keſkkohaks, walgustajaks ning teenäitajaks. Selleks talle ta aupäewal rohkesti edu ja õnne!

H. Rajamaa.

Jõhwi keskkooli asutamine oli raske.

Keſkkooli aſutamiſe wastu räägiti — kohapeal! Häda ruumidega. Teadliku loomistöö üksmeel.

„Järgnewal aastakümnel harib gümnaaſium juba küpſena Alutaguſe maad."

(Intuajamine kooli aſutaja Auguſt Mölleriga).

Jõhwi keſkkooli, praegu ühisgümnaaſiumina töötawa, 10-a. juubeli puhul pöõras meie kaastööline kooli looja ja eſimeſe juhataja Auguſt Mölleri poole, et ſaada lähemaid teateid kooli loomiſpäewiſt. Peame kohe ütlema, et Jõhwi keſkkooli aſutamine ſündis ainuüksi A. Mölleri algatuſel ja ka tegelikul tööl. Igatahes, kui hinnata tagantjärele tolleaegſeid kohapealſeid oluſid ja ſeltskondlikke kujuſid ilma Möllerita, wõime kindlasti öelda, et keſkkooli loomine Jõhwi

End. Nigoli maja Narwa maantee 29, kus asusid esimestel aastatel gümnaasiumi klassid.

oleks weel tänapäew teostamata olnud.

Ka Mölleril oli kooli loomine ſeotud ſuurte raskustega ja mis tähelepandaw, opoſitſiooni tehti koguni kohapealſeteſt ringkondadeſt. Mõneltpoolt arwati nimelt, et keſkkool Alutaguſel on tõesti liigne.

Meie küſimuſe peale koolikaſutamiſe mõtte tekkimiſe kohta ſeletas Aug. Möller:

„Tulnult Wene ajutiſe walitſuſe määratud eſitajana Alutaguſele, huwitaſid mind poliitiliſe töö kõrwal kui pedagoogi ka hariduslikud küſimuſed. Selle tulemuſena walitigi mind 9. okt. 1917. a. miniſteeriumi-koolideſt ümberkorraldatud algkooli juhatajaks. Peale ſelle olin ka ſelleaegſe n. n. Jõhwi alewi elanikkude eſindajate hariduskomiſjoni liige, ſamuti ka elanikkude nõukogus (wastab umbes praeguſele wolikogule, kuid oli ſuuremaarwuliſem). Koolioluſid korraldades, jõudſingi warsti weendumuſele, et

Alutagune on küllalt ſuur ſelleks, et omada keſkkooli.

Algaſin eeltööd, mis ſugugi nii ilbedasti ei läinud, kui alul eeldaſin. Kohapeal, hariduskomiſjonis ja elanikkude nõukogus, wiiſin asja küll nii kaugele, et küſimus jaatawalt otſustati. Eſimeſeks komiſjoniwiks aga ſai maakonnanõukogu. Teiste ſeas ſõdis koolivalitſuſe juht kawatſuſele wastu. Ka olid Lüganuſe mehed wahepeal Rakweres ſama mõttega käinud, kes leidſid omale weel eesõiguſe ſelleſt, et neil juba maja Erra-Liiwal walmis. Eſimeſel koosolekul, kus asja kaaluti, jõudſin oma wäidetega loo nii kaugele wiia, et ſeekord küſimus lahtiſeks jäeti. Mitmeid kombinatſioone kaſutades (olin ka Alutaguſe hariduſinſtruktoriks, mis wastab umbes praeguſele koolinõunikule) ſaabus aſi ſellent,et

teine maakonna-nõukogu koosolek 9. aug. 1919. a. küſimuſe jaatawalt otſustas,

kuigi maakonna koolivalitſus ka nüüd ſellekohaſt ettepanekut nõukogule ei teinud, waid ſeda tuli teha Jõhwi alewi el. eſind. ſne. hariduskomiſjoni nimel.

Edaſi läks reis Tallinna, miniſteeriumi. Siin leidſin ſobiwa wastuwõttu miniſtriabi Mikkelſaareſt, mistõttu ſiin laheneſid asjad ruttu.

Ametliku wolituſe kooli awamiſeks ja õpetajate-perſonaali moodustamiſeks ſain

1. ſeptember 1919. a.

milliſt päewa tuleb ka kooli aſutamiſe päewaks pidada, kuigi koolitöö weidi hiljem algas. Kui juubelit koolis 21. ſeptembril pühitſetakſe, ſiis on ſee oletawasti tingitud praktiliſteſt kohandamisteſt.

Senistele raskustele kargas kohe ſappa uus häda:

pole ruume.

Kool"on, maawalitſus lubas ka 4. õpetaja palgad garanteerida, aga ei ole kooli kuhu panna. Wiimaks ſaime kooli alla Nigoli teeäärſe maja. Wahemärkuſeks olgu toodud, et majaomaniku nõudel panime põrandatele põrandariided, kuna muidu kuluwat põrand. Riided tõid õpilaſed koduſt.

Kool algas reaalgümnaaſiumina tegewuſt kahe klaſſiga, kuna juba algkoolis oli ettewalmistuſt tulewale keſkkoolile tehtud. Nimelt olid need praeguſe keſkkooli 2. ja 3 klaſſid. Alul oli õpilaſi

umbes poolſada.

Tuleb rõhutada asjaolule, et eſimeſil õpilaſil ſama kui lastewanemail oli

teadlikku loomistöö üksmeelt.

Taſuta weeti N.-Jõeſuuſt koolile wõlguwõetud 30—40 koolipinki ja taſuta ſündiſid ka kõik ümberkolimiſed ja muud tööd. Mitmekordſete ümberpaigutuste ſeas oli kool muuſeas ka

end. mõiſa härrastemajas,

kus tal koos algkooliga ruumid 3. korral olid.

Järgnewa õppeaasta algades, ſ. o. 1920/21. a. oli keſkkoolil juba jalad kindlalt all, ning 1922. a., mil ma kooli järgnewale juhatajale, K. Lipule, üle andſin, oli

kooliwanker rööpais.

Minu töö oli tehtud".

Lõpuks awaldas Aug. Möller, kes praegu on Tallinna Raua tän. algkooli õppejõud, tõſiſt headmeelt ſeeüle, et tema arwestus, kooli aſukohaſt oli õige ja et tema loodud kool on walmis ſaanud. „Kuigi mul puudus mitmeſugustel põhjustel wõimalus oſa wõtta J. gümnaaſiumi uue hoone awamispiduſtuſiſt", ütles ta, „elaſin ma ſellele kaaſa, nagu igalegi kooli eduſammule.

Kooli eſimene aastakümme on tõendajaks, et gümnaaſium on Alutaguſele möödapääſematult wajalik, järgnewad aastakümned wõib kool juba küpſena haridust anda Alutaguſe maale.

Mis täna tehakſe, ſee homme rebeneb,

Kes lõhkus Jõhwi alewi ja ſurnuaia killustiktee.

Neljapäewa hommik tõi Jõhwi ſurnuaia waheliſe teetegijatele üllatuſe. Hommikul tööle minnes leiti tee, mis täitſa walmis oli, rikutud. Kiwid olid uuel teel mitme meetri laiuſelt lahti. Paistis nagu oli, keegi kuritahtlikult püüdnud teed lõhkuda. Seſt eelmiſel õhtul olla olnud ſuurem kakelus Kukruſe kaewiku tööliste ja Jõhwi teetegijate wahel. Hommikul toimetati aſja kohta ülewaatuſt. Üldine kahju arwati 30.000 ſendi peale. Teiſalt tekkis ka arwamine, et tee waeſtwiiſi tehtud ja ſõiduki üleſõitmine põrutas kiwid lahti.

Toila „tilgub"...

Alles äſja elas Toila ſenſatſioonis üle — kohalikku juudiſooſt apteekri wangistuſega. Wana Muller pidi oma äriga „lõpprehnuuti" tegema. See oli ſuur krahh „niiskes" Toilas „aſjaharrastajatel". Ent kalurit ei kohuta ei meri tormihood ega ſeaduſefilm. Toilas on aga ikka „wana wiga" kuskilt „tilgub"...

Jalgpall.

Täna kell 4 mängib ſpordiplatſil Jõhwi „Kalju" ja Kohtla-Järwe meeskonnad. See on taſuwõiſtlus Kohtla-Järwega ja hooaja wiimane mäng Jõhwis.

Möödunud pühal peetud Rakwere „Kalewiga" mäng lõppes 3:0 Jõhwi kahjuks.

Murdwargad Jõhwi jaama piletikassas.

Wiidi ära wäiksem summa raha, kuna rahakast jäi puutumata.

Ööl wastu neljapäewa, 19. ſept. murti Jõhwi alewi jaama piletikaſſaſſe läbi ooteruumi ukſe ſisſe ja wiidi ära 50 kr. lahtiſt raha. Suurem rahaſumma, mis oli kastis kaſſaruumi põrandal, jäi puutumata.

Täna hommikul kell 6 awastas Jõhwi jaamaülem, kes ilmus piletikaſſaſſe hommikuſe rongi ajaks pileteid müüma, et jaama piletikaſſaſſe on murdwargad läbi ooteruumi ukſe ſisſe murdnud. Ukſe luku murdſid rahakratid peitli ja tugewa noa abil lahti. Kaſſaſt puudus kõik lahtine raha, mis ſaadud kella $^{1}/_{2}$12 ööſel Jõhwiſt wäljunud N.-Tallinna kiirrongi piletimüügiſt. Kuna abijaamaülem, kes harilikult iſe alati jaamas walwekorral, Tallinnas puhkuſel wiibis, awanes murdwarastel „hea põli" töötamiſeks.

Sündmuſeſt teatas jaamaülem Jõhwi kriminaalpolitſeile.

2279 hinge kaswu rahwaarwus.

1928. a. sündiwus 2279 hinge suuruse ülekaaluga surewusest.

Linnades abielluwus tagasi läinud, maal kaswanud.

Raske majanduslik olukord linnades peletab abiellumast.

Nagu wastawaſt kokkuwõtteſt näha, 1928. aasta on olnud rahwaarwu kaswu ſeiſukohalt wõrdlemiſi ſoodus. Eelmiste aastate kriiſiolukord on paranenud. Sündiwuſe wäikene tõus, ſurewuſe taſa alanemine ja üle piiri wäljaſõitjate ülekaalu jatkuw kahanemine — need kõik andſid kokku kahe aasta rahwaarwu kahanemiſe järele jälle juurekaswu 1612 inimeſe wõrra. Kui maha arwata wäljaſõitjate ülekaalu, 1928. a. ſünidwus on annud 2279 hinge ſuuruſe ülekaalu ſurewuſeſt.

Üldine olukorra paranemine peegeldub kõigepealt abielluwuſes: ſee on peale languſt 1924. ja 1925. a. jatkuwalt tõusnud ja 1928. a. 1,6% enam kui eelmiſel aastal. Kuna 1926. ja 1927. a. abielluwuſe tõuſu wõis oſalt panna uue perekonnaſeiſu ſeaduſe arwele, oſutab möödunud aasta tõus igatahes juba abielluwaſe kaswamiſt.

Narwas oli abielluwus 1928. a. iga 1000 elaniku kohta 7,1, kuna 1927. a. oli ſee 7,8. Kui wõrrelda Narwat teiste linnadega, ſiis näeme, et ſiin on abielluwus märkſa wähem. Nii oli abielluwus iga 1000 elaniku kohta kõige ſuurem Tapal — 14,4, Türil — 13,5, Tallinnas — 9,3, Tartus 8 9 jne. Narwaſt wähem abiellumiſe % on ainult mõnel wäikeſel linnakeſel, nagu Paide, Põltſamaa ja Tõrwa. Kõige wäikſem on abiellujate % Paldiskis — 2,6 iga 1000 elaniku kohta. Kahtlemata on abiellujate % wäikſuſe peale oma mõju awaldanud Narwas raske majanduslik olukord.

Üldine abiellujate arwu tõus riigis on ſündinud maaelanikkude arwel, kuna linnades abielluwus 1928. a. on läinud tagaſi.

Kui wõtta abiellujate keſkmine wanadus, ſiis on ſee meestel 31 a. ja naistel 27,5. See keſkmine wanadus on meil juba aastaid püſinud.

Kui wõrrelda ſündiwuſt linnas ja maal, ſiis näeme, et ſündiwus maal ületab ſündiwuſe linnades ligi kaks korda. Sündiwus meie linnades on äärmiſelt madal — linnarahwas „ei taha lapſi" ja leiab ka kergemini teid, kuidas neiſt eemale hoida. Peapõhjuſeks on ſiingi raske majanduslik olukord.

Nii maal kui linnades kaswab jatkuwalt ühes wäljaspool abielu ſündinutega enne abiellumiſt ſamuti eſimeſe ja teiſe abielu poolaasta ſündinute %.

Sündinute ſugude wahekord 1928. a. on erakorraline Eesti kohta: 100 tüdruku kohta tuli 103,8 poisſi, warem oli ſee arw: 1927. a. 107, 1926. a. 106, 1925. a. 107,5.

Rahwuſelt oſutub ſündiwus 1927.-1928. a. andmeil, ema rahwuſe järele arwates, kõige ſuuremaks wenelaste juures—24,6%, ſellejärele rootslastel 17,7%, ſiis eeſtlastel 17,4%, ſakslastel 11,0%, juutidel 10,1% jne.

Surewus 1928. a., wõrreldes eelmiſe aastaga, on tublisti langenud—8,1% wõrra. Waatamata ſellele, ſurewus oli ſiiski weel kõrge — kõrgem 1922.—1926. a. keſkmiſeſt.

—

Kui lehed langvad.

Tähelepanekuid ſügiſeſt.

Sügiſepilte maalt.

Kollendawad wiljawäljad ootawad kokkupanejaid.

Möödunud on ſuwi, mis oli täis kirge ja lõõma ja ikka ning ikka enam hakkab ſügis end looduſes, igas puus ning põõſas, igas wiljakõrres awaldama. Ammu ſee alles oli, kui tuules lainetaſid kuldkollaſed rukkipõllud, kui oli ſuwi...

Ent nüüd, iga päewaga muudab end loodus. Kaob roheliſus, kaowad õied ja nurmedel ning metſas wõtab wõimuſt kollane toon.

Hea tubaka aasta Alutaguſel.

Tänawu on Alutaguſel haruldaſelt hea tubaka-aasta, nii et piibumehed kahekordſe lõikuſe oma „wiljaſt" ſaawad, kuna läinud aasta tubakaſaagi pooleſt õieti kehw oli.

Kured karjuwad.

Eile hommikul wõiſid Jõhwi ja ümbruſe elanikud kuulda kurgede häälituſi. Wanarahwa tähelepanekute järele tähendawat kurgede karjumine ſügiſel alati peatſet külma tulekut.

Joobnult kuul pähe.

Kukruſe kaewanduſe arweametniku eneſetapp. — Sattus naiſega tülli ja wõttis elu.

Asjaajamine leiti korras.

Läinud pühapäewal kell 5.50 min. õhtul tappis eneſe rewolwrikuuliga Järwe wallas Kukruſe põlewkiwikaewanduſe maja nr. 6—1 elutſew ſama kaewanduſe arweametnik Arnold Ruubeni p. **Reelo**. Õhtueel koju tulles oli ta weidi wiinastanud olekus. Sattudes ſõnawahetusſe oma abikaaſaga, käskis ta teda toaſt lahkuda. Naine läkski pahaaimamata weidikeſeks ajaks wälja meelt lahutama, kuna mees koju jäi. Mõni minut peale naiſe äraminekut, kuulſid naabrielanikud Reelo toas pauku. Ukſele waatama tõtates leiti A. Reelo weriſe peaga toapõrandal lamamas, kõrwal 7,65-kaliibriline Sauer-Son ſüsteemi rewolwer. Surm oli olnud ſilmapilkne. Kohale kutſutud arſt ja politſeiwõimud wõtſid laiba juures ette järelwaatuſe. Selgus, et kuul oli pähe tunginud waſakult meelekohalt ning pead läbistades teiſelt poolt wälja jooksnud. Eneſetapja pole mingit kirja maha jätnud.

Ühenduſes A. Reelo eneſetapmiſega, wõeti ette tema asjaajamiſes rewideerimine, kus ſelgus, et mingit rahaliſt puudujääki pole eſile tulnud. Nähtawasti ſündis arweametniku eneſetapp liigjoomiſe tagajärjel. Ametnikuna tunti A. Reelot korralikku, kohuſetruu inimeſena.

Kadunut jäi leinama naine alaealiſe lapſega. A. Reelo oli 27 a. wana.

Raske õnnetus Wirumaal.

Naisterahwas jäi wiljalõikamismaſina alla.

11. ſeptembri hommikul jäi Wirumaal Küti wallas, Kehala külas wiljalõikamismaſina ette naistööline Anna Mägi. Maſin lohistas A. Mäge umbes 20 ſammu edaſi. Õnnetul murdus õlaluu; ta toimetati Rakwere haigemajja. Wigastus on elukardetaw.

Poldiwargus Sonda-Mustwee raudteel.

Karjapoiſs tahtis „raha teha."

Neil päewil pandi tähele, et Sonda-Mustwee kitſaroopaliſe Lümatu teeharul on roobaste küljeſt 77 ſidepolti lahti kruwitud ja warastatud. Juurdlus ſelgitas omapäraſe krati. Selleks oſutus kohalik karjapoiſs Richard Reis.

Lugege „Alutaguse Teatajat".

Sõjalaewad merel.

„Lennuk", „Wambola" ja „Sulew" õppereisil Soome lahes.

Laewastikul kaitseminister O. Köster.

N.-Jõeſuuſt, 18. ſeptembril. Eile õhtul kell $^{1}/_{4}$11 ſaabus Kunda reidile õppereiſil wiibiwad Eesti ſõjalaewad „Lennuk", „Wambola" ja „Sulew". Oliwiſt emalaewal „Lennuk" wiibiwad kaitſeminister O. Köster, merejõudude juhataja admiral Salza ja piiriwalwe walitſuſe ülem kol. Kurwits, Teedeminiſteeriumi eſindajana ſõitis laewastikul kaaſa weeteede walitſuſe direktor E. Awik. Dir. E. Awiku kaaſaſõit on tingitud kawatſuſega kaitſewäe ſideteenistuſe ülesanded panna tuletornide ülewaatajatele. Ühtlaſi on kawatſus mereſidepunktid mõnes kohas täiesti likwideerida ning nende ülesanne piiriwalwe peale. Kuna ſelline mereſidepunkt aſub ka N.-Jõeſuus, ſiis ſõidab laewastik ka ſiia. Laewad ſaabuwad N.-Jõeſuu ſadamaſſe 19. ſkp. hommikul.

*

Laewastik ſõitis Tallinnaſt wälja 17. ſkp. hommikul kell 11 ning algas õppuſi juba Tallinna lähedal ſaarte wahel, tehes mitmeſuguſeid taktikaliſi õppuſi ja harjutuſi. Laewadel aſub umbes 300-liikmeline meeskond. Wiimaſe mereväelaste wabastamiſe puhul lahkus tegewteenistuſeſt terwelt kolmandik meie merijõudude alamwäe kooſſeiſuſt. Kuigi teenistuſe kestel tehti tööd õige intenſiiwſelt, ometi ei jõutud õppekawa täitmiſega lõpule, kuna wabastamine toimus tunduwalt warem enne tähtaega. Seetõttu ſooritatakſe wiimaſeid mereſügisõppuſi kahe-kolmandiku kooſſeiſuga.

„Wiige mu naisele wiimseid terwitusi…

… warsti matawad lained mind…"

Neil päewil leidis kalur K. Pääro Ontika ja Walaste wahel mererannalt nahkſe koti ühes kellegi merehädaliſe kirjadega. Üks kirjapaber ſiſaldas ſoomekeelſeid lauſeid, kuna teiſele oli kirjutatud ſakſakeeles järgmiſt: „Wiige mu naiſele wiimſeid terwituſi, warsti matawad lained mind." Soomekeelne oſa kirjas jäi ſelgumata. Ühtki ei leidunud, kes oleks ſoomekeeleſt aru ſaanud.

Kiri toimetati edaſi Purtſe piiriwalwe korraldusſe.

Omawoliline metſaraiumine.

Pagari metskonnas, Pagari wahtkonnas, Sootſu metſas on ſuurem omawoliline metſaraiumine toime pandud. Kännud olid hästi peidetud. Kohalik metſawaht K. oli kõigeſt 3 kändu iſe leidnud ning oma ülemuſele teadustanud, kuna metsnik R. liſaks rewideerimiſel weel leidis 52 kändu. Metſaraiujad on ſeni weel teadmata.

Waliti „miſs".

Jõhwi ei jäänud Wäike-Maarjaſt ega Kiiklaſt maha.

Pühapäewal oli Jõhwis kino-õhtu, nagu ikka: näidati paar katkiſt filmi ära ja oleks olnud kõik nagu harilikult, kui poleks tulnud „ſuurſündmuſt"—„miſſi" walimiſt. Mõnigi preili oli terwe pühapäewaſe päewa enda iluſaks tegemiſega ametis olnud. Neile aga ſai wäikeſeks pettuſeks, kui „ſuured walimiſed" õige leigelt mööduſid. Nimetati kandidaadid nagu kord ja kohus ja waliti „miſſiks" Ida Mäeker. Orkester mängis tuſhi ja annetati kimp einelauaſt waaſiſttoodud alleſtikkuwaid lilli ja aſigi tahe.

Oktoobrikuu laata

peetakſe Narwas 3. ja 4. oktoobril Peetri turuplatſil.

Joobnud peaga kukkus liikuwalt rongilt.

Läinud laupäewa õhtul, enne ſõidurongi Narwa jaama jõudmiſt, kukkus liikuwalt rongilt maha **Martin Ullkwelt**, 35 a. wana, kelle elukoht Narwas, 7 Peetri tän. 3. Mahakukkumiſe juures wigastas Ullkwelt oma parema käe ja ſai tublisti põrutada. Wigastatu toimetati Narwa linnahaigemajja, kus ſelgus, et õnnetus juhtus joobnud olekus.

Tollimüürid tõusewad.

Kaitſetollid naha-ja tekstiiltööstuſele telegraafiteel makſma.

Kas tõuſeb elukallidus?

Juba pikemat aega oli walitſuſes kaalumiſel tollide tõstmine naha- ja riidekaupadelt. Alguſe ſai ſee tööſturite märgukirjadeſt, kes kurdawad, et nemad wäljamaa ſaadustega wõistelda ei ſuuda, kodumaa turg on wälisſaadustega üle ujutatud, need ſuruwad hinna alla ja omamaa tööstuſed on ſunnitud ukſi ſulgema. Tööſturid nõudſid tollimüüre, mis takistakſid wälisſaaduste ſisſewedu, lubades ſeejuures kindlustada, et nemad oma ſaaduste hinde ei tõsta.

Arwati, et tollide tõstmiſe küſimuſes kaugeltki weel nii kaugele pole jõutud, et ſeda äkki otſustada. Seda üllatawamana tuleb nüüd aga äkki teade tollide kõrgendamiſeſt.

Laupäewa õhtul pani majandusminister telegraafi teel makſma kõrgendatud tollimäärad.

Nii on tõstetud tolli pargitud ſuurte nahkade pealt ligi 200%, waſika kroomnaha pealt üle 100% (enne makſis 1 klgr. 1,7 franki, nüüd 3,75 fr.). Ka on tõstetud tugewasti toll kergemate walmisjalanõude pealt. Senini wõeti tolli ühe paari jalanõude pealt 4,5 kuldfranki. Nüüd on jalanõud, mis raskemad, kui 1350 gr. endiſe tolliga, jalanõude pealt raskuſes 1101 — 1350 gr. tuleb makſta uue määra järele aga toll 7 fr. ja jalanõud mis 1100 gr. kergemad 9 fr. Nii on tõstetud kergemat (naiste ja laste) ſaabaste toll 50 — 100%.

Kummitoodeteſt on kaloſid, botikud ja ſäärſaapad jäetud endiſe tolliga — 1 fr., kuna kõigi teiste kummtoodete pealt toll on tõstetud 1 fr. pealt 4,5 fr. peale — 350%.

Puuwillane lõng pleekimata jääb endiſe tolliga, pleegitud puuwillaſe lõnga tolle tõsteti 100% wõrra.

Samuti on tõstetud ka wärwitud puuwillaſe lõnga tolle 100% wõrra.

Kergemad willaſed kangad (naisterahwa ülikleite riie), mis arwati enne tolli alla 1 klg. 5,6 fr., on nüüd arwatud 14 fr. klgr. — ligi 200%.

Raskemad ülikonna riided (meeste ülikonnad), on jäetud endiſe tolliga.

Kui linnapreili õpetab foxi.

Jõhwi lähidal ühte tallu ſiigines kuſagilt preilike, kes awaldas ſoowi külas paar nädalat „ſuwitada". Et preili ütles eneſe elukutſelt olewat tantſuõpetaja, ſiis hakkaſid peagi käima külas korraldatud tantſukurſuſed. Salamahti aga hakkaſid liikuma jutud, et preili olewat keegi „tuntud daam" Narwaſt. Ja märkaſidki külapiigad, et ſageli nende kawalerid preilikeſe korteri „ära eksiſid". Wiimaks wõiſid agarad külapiigad preilikeſe kinni ja kaſtſid ta kui hauduja kana tiiki külma wette. Wihane preili kolis juba teiſel hommikul minema, imelikul kombel aga on mitmelpool kaduma läinud preiliga ühes ka peſu ja riided.

—

Maawalitsus seab teed korda.

Neil päewil jaotati teedeminiſteeriumis lõplikult iga maakonna kohta tulew ülewõetawate teede pikkus. Wirumaal läheb ligi 1000 klm. maanteid riigi korrashoiu arwele; eſimeſe klaſſi teedeſt wõetakſe riigi arwele Narw-Tallinna maantee Jõhwi-Tartu maantee, Rakwere-Mustwee maantee, Rakwere-Paide ja Tartu maantee, Kadrina-Tapa, Haljala-Wõſu, Paaswere-Simuna-Rakke, ja Jõhwi-Puru-Kurtna-Kuremäe. Narwa-Tallinna maanteelt Auwere, Waiwara, Püſſi, Kabala, Waeküla ja Kadrina jaamani.

Wiru maawalitſuſe teedeoſakonna kawa järgi tuleks teiſe klaſſi teedeſt wõtta teedekapitali arwele järgmiſed teed: Auwere-Udria-Mereküla, alates Narwa maanteelt, 5,4 klm., Ebawere-Rakke 13,5 klm., Waimaſtwere-Wägewa 3,6 klm., Narwa maanteelt Oru jaama 3,6 klm., Ranna-Pungerja-Tudulinna-Tudu-Roela 55,5 klm. ja Rakwere-Kunda maanteeſt 18,5 klm.

Kinodraama.

M. Sostschenko sowjetijutt.

Teatrit ma ei taida. Aga kino on ſiiski parem. Ta on kaſulikum. Lahti riietuda, näiteks pole ſeal waja, ja ſelleſt jääb kümneliſi järjeſt oma taſku. Habemeajamine ſamuti pole ſunduslik — pimedas ju nägu ei näe.

Kinos on waid üks aſi paha, ſee on etendusſaali minek. Üpris wabalt wõidakſe ſind ſeal ſurnuks pigistada.

Kõik muu on aga wäga wiiſakas. Ja waatamine ei tee waewa.

Abikaaſa nimepäewal läkſime meiegi temaga kahekeſi kinodraama etenduſele. Oſtſime pääſetähed. Jäime ootama.

Rahwaſt oli kogunud hea hulk. Ja kõik kipuwad ukſele lähemale.

Korraga läheb uks lahti ja preili ütleb: „Las' käia".

Kohe tekkis hirmus tõukamine ja rüſelemine. Seſt igaüks tahaks ſaada huwitawama koha.

Nii ſiis, kõik wajuſid ſiſſekäigu poole.

Ukſe wahel aga tekkis ſtõke. Kaugemalolijad rõhuwad tagant peale, eſimeſed ei pääſe nii ruttu edaſi.

Tundſin korraga, et mind litſuti kokku nagu heering pütis ja tõmmati wooluſt kaaſa paremale poole.

„Isſake", mõtlen, „peaks nüüd uks ikka terweks jääma".

„Kodanikud", — hüüan, „pidage ometi aru, Jumala päraſt. Sedamoodi wõite kinoukſe inimeſega puruſtada".

Kuid wool oli niiwõrt tugew, et ei pääſe mitte kuhugi.

Üks mundrimees mu ſelja taga, ſee preſſib peale päris ebakultuuriliſelt. Otſe puurib end mu ſelga kuriwaim.

Mina tõmban mundrimehele jalaga.

„Jätke järele, kodanik", — ütlen talle, „oma neegritükid."

Äkki tunnen end natuke üles tõstetawat ja kukun ſilmili wastu uſt.

„Nii," mõtlen endamiſi, „juba hakkawad, lojuſed, inimestega ukſi lõhkuma".

Ma katſun ſiis ukſe juureſt kaugemale pääſeda. Ajaſin pea õieli ette ja tahtſin eneſele nii teed teha. Ei lasta.

Ja märkan, et olen jäänud püksipidi rippuma ukſelingi külge. Taſku kohalt.

„Kodanikud!", — karjun jälle, „katſuge nüüd taſemalt, karauul! Inimene poob ukſelingi küljes."

Mulle hüütakſe wastu:

„Pääſtke end lahti, ſeltſimees! Tagumiſed tahawad ju ka ſiſſe."

Aga kuidas ſa pääſtad, kui inimestewool wiib ſind peatumatult edaſi ja kätt ei ſaa liigutadagi.

„Siis pidage ometi," — karjun, „— ſaadanad niſukeſed! Jätke ikka pükſid jalga. Lubage enne, et inimene wõtab end lingi küljeſt lahti. Riie juba käriſebki."

Arwate, et keegi kuulab? Rühiwad aina...

„Preili," — ütlen, „— Jumala päraſt pöörake teiegi natuke kõrwale. Tõesti wastu tahtmiſt kooriwad ſu riideſt lahti."

Kuid preili ſeiſab näoſt ſinine ja ahmib koriſedes õhku. Ja ei huwitagi teda üldſe midagi waadata.

Järsku tunnen, et rebimine jääb nagu wähemaks.

„Teab, kas pääſeſin lahti lingi küljeſt wõi jäid pükſid maha."

Hingaſin kergemalt. Siis waataſin ümber. Pükſid on jalas. Kuid üks ſäär taskuſt pailstuſeni lõhki ja mõlemad pooled lipendawad käimiſel nagu paadipuri.

„Kas ſa näed, kuidas ſiin waatamaskäijaid lahti riietatakſe."

Läkſin, nii nagu olin, abikaaſat otſima. Näen, et waeſeke on tuubitud üsna alla orkeſtrisſe. Istub ſeal ja kardab wälja tulla.

Õnneks kustutati tuli. Lint hakkas käima.

Kuid mis lint ſee oli — ma tõesti ei tea ütelda. Mina kohendaſin kogu aeg oma pükſe, katſudes neid nööpnõeltega kokku pista.

Üks nõel leidus õnneks mu abikaaſal ja neli tükki andis keegi hääſüdamlik daam. Siis leidſin weel põrandalt paelaotſakeſe. Pool waatuſt otſiſin ſeda.

Noh, mõneſt kohaſt ſiduſin, mõneſt piſtſin nööpnõeltega kokku ja ſiis oligi draama ka läbi. Läkſime koju.

* * *

Kohale jõudnud

sügiseseks hooajaks

Rootsi „HUSQWORNA“ ja Saksa „MUNDLOS“ perekonna õmblusmasinad.

„CLAES ja FLENTIE“ KUDUMISE MASINAD.

Rehepeksu masinad „Gloria“ ja „Westras“ 1929. a. eest sissemaksu ei nõuta.

Ilmakuulsad

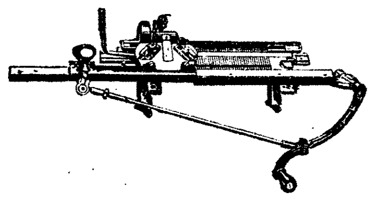

„COLUMBIA“ ja „MAICSTROLO“ kohwer grammofone.

Wedrusi, membranisi ja ilma kahinata „COLUMBIA“ plaate.

**Jõhwis, Turuplats nr. 1,
telef. 4 ja 79.**

K.-m. Hans Lill

**Jõhwis, Turuplats nr. 1,
telef. 4 ja 79.**

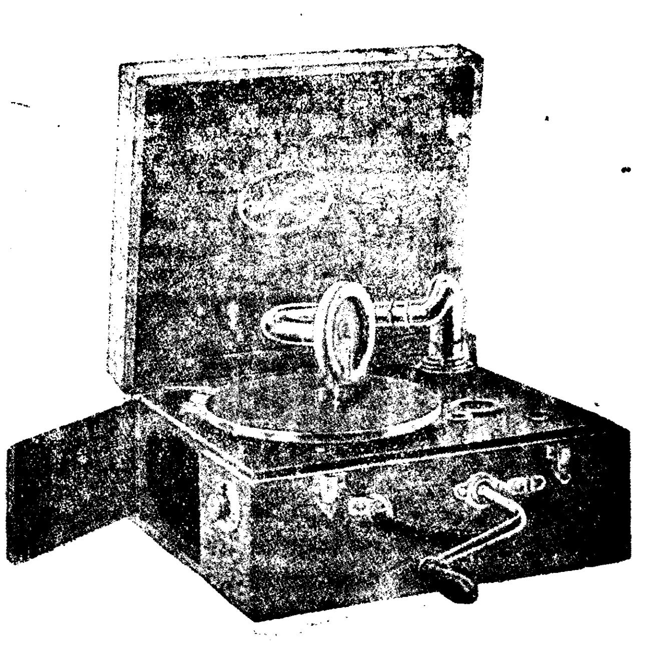

Soowitab kõrges wäärtuses

**Limonaadi,
Sidroni soodat,
Puuwilja jooki,
Seltersit
ja Soodawett.**

Saada kõigis paremates karastawate jookide kauplustes ja ettewõtetes.

Limonaadi ja Mineraalwete tehas **Prow. J. PERTENS.** Jõhwi apteek telef. 55.

Homme kõik 22. sept. 1929.

Puru Ühisseltsidemajas K. L. Naiskodukaitse peole

Muusika.

Näidend

„MINU BEBI“

Nali 3. vaatuses.

Tants.

Algus kell 8 õhtul. Juhatus.

JÕHWI ÜHISPANK

Jõhwis, Turuplats nr. 2, omas majas.

Awatud äripäewiti kella 9—2.

Wõtab raha hoiule ja annab laenusid.
Nõuab sisse weksleid- ja weokirju.
Saadab raha teistesse linnadesse ja maale.
Kõik pangaoperatsioonid.
Ühendused pankadega kõigis kodumaa linnades ja alewites.
Oma ja wastutuskapitaalid ligi **5.000.000** senti.

Alutaguse Kindlustusselts, samas **tule,** murdwarguse, koduloomade ja rahe kindlustused.

---

24. septembril 1929. a. kell 1100 antakse wälja awalikul suusõnalisel wõistluspakkumisel JÕHWI asunduses 4. üksiku jalawäepataljoni staabis

15000 klgr. LOOMALIHA MURETSEMINE

Jõhwi ja Kurtna garnisonides asuwatele kaitsewäe osadele aja peale 1. oktoobrist 1929. a. kuni 1. aprillini 1930. a.
Pakkumise kindlustuseks tuleb sisse maksta kr. 250.—
Järelpakkumised sealsamas 27. septembril 1929. a. kell 1100.
Lähemaid teateid saab 4. üksiku jalawäepataljoni staabi majandusjaosk. Igal tööpäewal kella 10—12.

10. septembril 1929. aastal.
Jõhwis.

4. üksiku jalawäepataljoni majandusülem.

Hallo!!! Hallo!!!

Taksoauto

seisukoht turuplatsil.

Kui soowite autot saada, siis kõlistage Jõhwi 45.

Auto nr. U 148. Auto nr. U 148.

Iga Alutaguse lapsevanem

õpilane õpetaja ja kantselei ametnik ostab kõik kooli ja kantselei tarbeid Jõhwis

Alutaguse Õpetajate Ühingu Raamatukauplusest

Ühispanga majas.

Sealsamas müüa seinatapeete ja pordeid.
Kirjalikud tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

„Vikerkaar“

raamatu ja kirjutusmaterjali kauplus

Jõhvis, Turu pl. 3.

Kõige soodsam ostukoht koolidele ja tarwitajatele ümbruskonnas.

Laenuraamatukogu.

A. Palkmann'ilt

saadawal:

Lambid, kohwikannud, lihahakkimisemasinad, triikrauad, suppitirinad, laua- ja leiwa noad ja teisi majapidamis tarbeid.

Lastesaapad

ja muid jalanôusid

Karl Abelow

Kaubahoone Nr. 9.

Soowitan oma puutööstusest

MÖÖBLEID,

walmis kui ka tellimise peale rahuldawate hindadega, peale selle rahuldan kõiki tellimisi **matusetalituse** alal.

Wanem ja suurem äri sel alal Alutagusel

R. UUSTAL,

Jõhwis telefon 61.

Talinisu

müüa

25 senti kg.

Müügil ka

kaerad ja odrad.

Jõhwi mõisawalitsus tel. 8.

Kartulinoppimise masinaid

ostetakse **Willersi** ärist imepalju.

Jälgige töötamist Tammiku asunduses Roodemanni põllul.

Kiirteade igale ühele.

28. sept.

Jõhwi tuletõrje seltsi saalis

Jõhwi garnisoni spordikomisjoni

kinnisepeo ôhtu.

KAWA:

1. Solo ettekanded.
2. Meeskoori laul.
3. Sportlised ettekanded.
4. Operett **„Lahutatud naine“.**

TANTS. EINELAUD. DIWIISI ORKESTER.

Algus kell 8 õhtul.

Kõ'ge ſoodſam

pildistuſe

koht on

Jõhwis Sompa tee nr. 3,

Pildistan päewawalgel, ja elektriga igal ajal.

Töö ja hinnad wõiſtlemata.

Foto Nurm.

Kondiitri- pagari ja leiwaäri

J. Suusik.

Jõhwis, Narwa tän. 1.

Soowitab alati wärsket
**leiba,
peenleiba,
sepikut,
saia,
kooke,
kompwekke,
kringleid,
torte jne.**

Karastawad joogid alati saadawal.

Poeruumid ära üürida.

**Narwa maantee nr. 17.
A. Lurje.**

„Alutaguse Teataja“

üksik numbrid on müügil Narwa, Rakwere, Tapa ja Tallinna jaama raamatukappides.

Wastutaw toimetaja: A. Käbin.
O.-ü. „Narwa Kirjastusühiſuſe“ trükk. 1929.
Wäljaandja: W. Mustel.